

dizajnom, a symbolické svety uznávaného českého tvorca obrazových naratívov Pavla Čecha. V ôsmej kapitole sa autorka zameriava na grafický román s názvom *Divoši*, v ktorom dochádza ku konfrontácii dvoch civilizácií, americkej a európskej. Autorka v nej bližšie popisuje jeho obsahové aj výtvarné spracovanie. Záverečná kapitola je postavená na štúdiu troch komiksov, vychádzajúcich zo sociologického výskumu rómskej komunity. Terminologický slovník v záverečnej časti knihy slúži na ozrejmienie pojmových nejasností.

Autorka cez poetologické aspekty vybraných obrazových naratívov reflektuje súčasné trendy tohto dynamicky rozvíjajúceho sa žánru kníh. Rešpektuje prepojenie slova a obrazu ako jeho dvoch neoddeliteľných súčastí. Pozornosť zameriava na jeho tradičné aj inovatívne prvky v podobe vizuality, intermediality, žánrového synkretizmu či intertextuality. Cez interpretačné a analytické ukotvenie skúmanej problematiky poukazuje na jeho estetické a umelecké kvality ako knihy-artefaktu, ktorého umelecké stvárnenie už nie je len jednoduchým reprodukováním textu, ale vyznačuje sa mnohoznačnosťou a komplexnosťou, rozširujúcou interpretačné schopnosti detského čitateľa.

VERONIKA ČIGARSKÁ

DANIELA FISCHEROVÁ

Vúdúlínek

Praha, Meander, 2020,

Il. Jakub Kouřil, 67 s.

Na začátku pohádkového vyprávění stojí: „Jeho rodiče se jmenovali Blbule a Blboul. Uznejte sami, to není šťastný

start.“ O něco dále se dovídáme, že Vúdúlínek proti své vůli soustavně zlobí, třebaže to ani nechce dělat, že Blbule je tlustá, líná, rozcuchaná, ušmudlaná, umluvená a protivná jezinka a Blboul je nemluvný hejkal. V lese ovšem žije také mladší a veselejší jezinka Ostružina, a tak trochu stranou stojí osamělá, pro někoho podivínská, ale především vystrašená a téměř průsvitná jezinečka, přibližně šestiletá jako Vúdúlínek. Její kamarádkou by mohla být Rozárka, věková vrstevnice Vúdúlínkova a jezinečky, která chodí do lesa s rodiči, ale vidí ji jen holčička. Rodiče na jezinky nevěří, proto stvoření bledne, je až průsvitné a mechově zelené. Malá jezinka se cítí osamoceně, protože je také dost smolačkou a při navazování přátelství s lesními zvířátky vždy všechno pokazí.

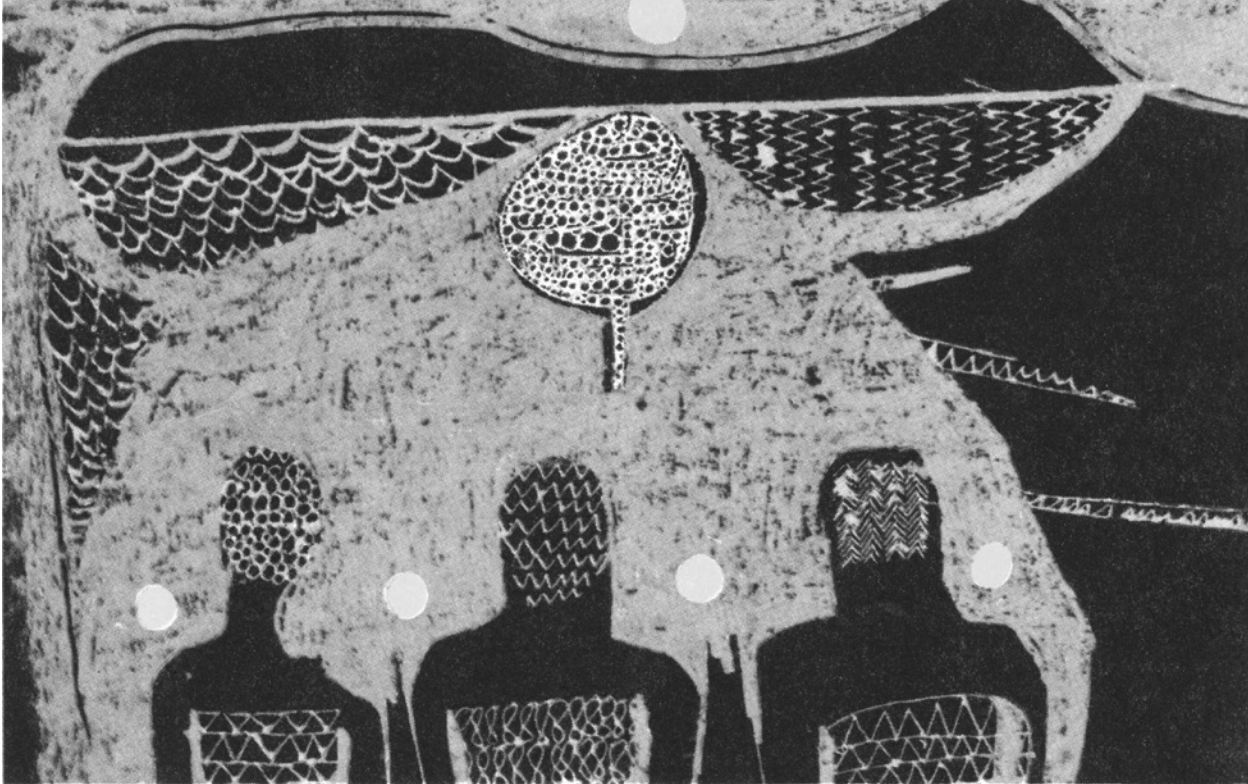
Možná by pomohl Luboš Mrkvička, obyvatel Bílého lesa, kterého jako mládence utancovala Ostružina tak, že se již mezi lidi nevrátil. Žijí spolu šťastně a spokojeně, neboť Ostružina nestárne, každý den se společně veselí v krásném čistém lese. Ten se vžil s přezdívkou Krach nebo Krachles, neboť ho kdysi zakoupila zahraniční firma, ale zkrachovala dřívě, než stačila les zničit do poslední jedle. Mrkvička se zatím naučil hlasům lesa, rozumí šumění listů i zvířecí řeči, rozpoznává náladu řek Chrchlavy, Huhlavy a Brblavy, a kdyby nebylo Blbule, byl by bezstarostný až do své smrti. Blbule ovšem Mrkvičkovi namluví, že je pro Ostružinu starý, protože jako lidský tvor se mění mnohonásobně rychleji. Lukáš Mrkvička, kterému je už pětapadesát a má dlouhé šedé vousy, se tím začne trápit. Vidíme, jak stačí něčemu nepravému uvěřit a hned ztratíme sebedůvěru a svět je rázem méně radostný.

Vnímáme-li postavy této moderní pohádky jako nositele určitých vlastností a rolí, stávají se tím, čím jsou předurčeny již svými jmény. Když dojde ke změně, dějí se zázraky. Např. Blbule se zbaví své mnohmluvnosti a rýpaltství, stačilo, aby se jmenovala Řeřicha – podle oranžové kytky, kterou si zamilovala také proto, že má ve svém pojmenování dvě „ř“. Blbule ráda vyslovovala slova jako „čtyřspřeží, přestřelka, řeřicha, pepř.“ U málomluvného Blbula stačí, aby byl přejmenován na Ředkvičku a hned se skamarádí s Mrkvičkou. Nejenže si mají o čem povídat, když patří svými jmény ke kořenové zelenině, ale rozumí si potichu i nahlas. Jezinečka se stane viditelnější a především šťastnější, když najde v lese Rozárcin ztracený mobil a uslyší oslovení „Rozinko“. Začne hopsat radostně mezi stromy a opakovaně si prozpěvovat: „Jezinka Rozinka! Jezinka Rozinka!“ Sousloví znělo skvěle. Asociovalo něco milého, co dodávalo jezinečce sebedůvěru a víru ve své schopnosti.

Nejdůležitější je však změna jména hlavní postavy – Vúdúlinka. Jeho jméno představuje důležitou součást nejen charakteristiky postavy, ale také složku tematicko-syžetovou, neboť zahrnuje příběh jména i smysl pohádky. Podílí se na výstavbě celku a právem se dostává do titulu knihy. Blbule (nyní Řeřicha) a Blboul (nyní Ředkvička) ho kdysi našli v lese a ujali se ho. Nepřemýšleli nad původem, pouze viděli opuštěné malé stvoření a začali se o chlapce starat. Blbule chtěla, aby se jmenoval podle známé pohádkové postavy Budulínek, a protože jediným tvorem, který uměl v lese psát, byl Lukáš Mrkvička, tak k němu došli. Ochotně vyhověl, jen udělal chybu a omylem napsal Vu-

dulínek. Pak se mu zdálo, že tam něco chybí, a tak tam přidělal čárky na obě „u“ a malér byl na světě. Vúdúlinek byl předurčen svým jménem pro černou magii. Některé věci se dějí mimo nás, někdy omylem, jindy náhodou, dokonce stačí, když jsou špatně pochopeny. Chlapec měl navíc nápadně velké temné oči a uhrančivý pohled, všude vzbuzoval strach. Při pohledu na Vúdúlinka zkrotl dokonce zlý vlk. Zavyl, stáhl ocas mezi nohy a zuby mu začaly padat z huby... jeden, druhý, třetí... Vlka zašišlal: „Pomóč!“ a prchal pryč. Naštěstí mu na konci příběhu pan Mrkvička také navrhne změnu jména. Vúdúlinek dostává jméno Mauglí a jako jeho druh z Knihy džunglí je chytrý a přátelský, obratně si poradí se vším, s čím se v lese setkává. Autorka nepřímou vtahuje čtenáře do tvorby prototypů literárních postav, které mnohdy stojí u zrodu celé poetiky díla, zároveň dává najevo, že v autorských pohádkách může identifikační funkce jména plynule přecházet ve funkci charakterizační.

Malá jezinka Rozinka se nastěhuje k Mrkvičkům a Ostružina ji učí všechno potřebné: tancovat a šít klobouky z kůry. Lukáš Mrkvička ji učí číst a psát. Změnou jmen postupně došlo k proměně spojené s vývojem postav. Vlastně by mohl příběh o Mauglím a jeho blízkých z lesa Krachles pokračovat, podobně jako je tomu u Stančíkova Jezevčíka Chrujdy, všeuměla z lesa Habřince, další erbovní postavy nakladatelství Meander, ale nemusí. Neboť Mauglí je lidského původu a jakkoliv se jeví záhadně a ambivalentně, byl by podle Daniely Hodrové spíše postavou hypotézou než postavou definicí. Vypravěčsky nám Vúdúlinek připomíná Čapkův modifikační postup, jak

Obrova stupaj, 1975

ho známe z knihy *Devatero pohádek*, s vtipnou personifikací a personalizací fantastických postav. Autorka navazuje na celou zcivilňující pohádkovou linii, která je blízká dětskému prožívání skutečnosti. Posлуhač je přímo aktivován autorčíným proudem slov a představami. Jeho pozornost pak směřuje nejen na pohádkový děj jako celek, ale také na jednotlivé scény, výčty, digrese, nápady, gnómy, výrazy, slovní hříčky, neboť to všechno je hodno samostatného povšimnutí. Prostřednictvím substituční ekvivalence, bezprostředně a otevřeně se aktualizují pozitivní vztahové hodnoty. Jsou jimi nalezení sebe sama (identifikace umocněná jménem), aktivizace pozitivních sil, zbavení se předsudků, obnovení souladu mezi skutečností a zdáním.

Knihla je graficky nádherně řešená, na tom má zásluhu Barbora Toman Ty-

lová, doprovázejí ji ilustrace výtvarníka, režiséra a animátora **Jakuba Kouřila**. V tandemu s Danielou Fischerovou se osvědčil ve sbírce veršů pro děti *Ochechule s ukulele* (2018) a ve čtvercovém leporelu *Plác tác bác* (2020). Již v nich se ukázalo, že zobrazování nefunguje pouze jako vizuální denotát, ale že dovede rozvíjet svět fantazie tak, že neexistuje nic, co by nebylo možné. Kouřilova imaginace je tentokrát syce na tajemstvím lesa a mnohostí životních forem. Mohou se přátelít tvorové různého původu, žijí-li ve vzácné symbióze s přírodou. Pohádkové vyprávění je doprovázeno černobílými kresbami občas se zeleným nebo modrým akcentem. Obrázky působí nejen svižně, vtipně a nekonvenčně, ale vynikají tajuplnou atmosférou s nepodbízivým půvabem.

SVATAVA URBANOVÁ ■